

Handläggare
Caroline Steidler
Telefon: 08-508251095042

Till
Socialnämnden
2023-10-24

Remiss av Promemorian Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården (DS 2023:26)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/972

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en remiss (2023:26) av Promemorian Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården.

Utredarens uppdrag har varit att kartlägga hur den nuvarande ordningen fungerar när det gäller vårdnadshavares direktåtkomst till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården inklusive tandvården.

I promemorian framgår att en grundläggande orsak till detta arbete är att lagstiftaren hittills inte har skiljt på barnets egen respektive vårdnadshavarens elektroniska tillgång till barns patientuppgifter och andra hälso- och sjukvårdsuppgifter.

Promemorian innehåller förslag på åtgärder för att åstadkomma en mer ändamålsenlig ordning för att ge vårdnadshavare, enskilt eller tillsammans med barnet, tillgång, genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande, till barns patientuppgifter och andra hälso- och sjukvårdsuppgifter.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Förvaltningen är enig med promemorian om att samhället behöver tydliggöra denna problematik genom föreslagen lagändring på området. Dock under förutsättning att barnrättsperspektivet tydliggörs innebärande att alla barn har rätt att få växa upp utan våld och skyddas mot alla former av utnyttjande, övergrepp, kränkningar och diskriminering

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en remiss (2023:26) av Promemorian Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret.

Ärendet

Promemorian konstaterar att en grundläggande orsak till problemet är att lagstiftaren hittills inte har skiljt på barnets egen och respektive vårdnadshavarens elektroniska tillgång till barns patientuppgifter och andra hälso- och sjukvårdsuppgifter. Istället talas i nuvarande lagstiftning enbart om den enskildes eller patientens elektroniska tillgång. På det sättet blir både barn och vårdnadshavare osynliga i lagstiftningen. Denna lagstiftningsmetod medför att komplicerade tolkningar av föräldrabalken och offentlighets- och sekretesslagen lämnas över till hälso- och sjukvårdspersonalen.

Promemorian slår vidare fast att det är en klar fördel för de flesta att barn och vårdnadshavare kan medges elektronisk tillgång till barnets hälso- och sjukvårdsuppgifter på ett smidigt sätt. När det gäller yngre barn är behovet av stöd från vårdnadshavare stort, men det gäller även äldre barn som på grund av till exempel bristande mognad, funktionsnedsättning eller sjukdom behöver stöd av vårdnadshavaren i sina kontakter med hälso- och sjukvården.

Avslutningsvis betonar promemorian att det är nödvändigt att barns integritet skyddas och att vårdnadshavare inte får tillgång till sådana uppgifter som kan medföra en risk för barnet. Vidare menar promemorian att det är en klar fördel för de flesta tonåriga barn att kunna medges elektronisk tillgång till sina hälso- och sjukvårdsuppgifter på ett smidigt sätt. Utgångspunkten när det gäller yngre barn bör däremot vara att barnet tar del av sina hälso- och sjukvårdsuppgifter tillsammans med en vuxen.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för Stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 2023-10-18. Rådet för funktionshinderfrågor har behandlat ärendet 2023-10-19.

Jämställdhetsanalys

Förslaget om elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården berör både kvinnor och män. Förslagen i promemorian bedöms dock som könsneutral vilket innebär att inte fler män än kvinnor kommer att beröras av de nya föreslagna förändringarna.

Barnkonsekvensanalys

Alla barn har rätt att få växa upp utan våld och skyddas mot alla former av utnyttjande, övergrepp, kränkningar och diskriminering.

Förvaltningen läser att utredningen har beaktat barns rätt till skydd för den personliga integriteten gentemot sina vårdnadshavare, vilket är mycket viktigt och bra.

Förvaltningen ser även att promemorian har beaktat barns rätt till skydd för den personliga integriteten gentemot sina vårdnadshavare, vilket är mycket viktigt och bra.

Situationer där barn som har kontakt med vården och är utsatta för exempelvis vanvård och våld och delger information om detta till vårdpersonal, uppgifter som kan äventyra deras säkerhet om uppgifterna kommer till vårdnadshavarnas kännedom, behöver kunna skyddas från de vårdnadshavare som utgör ett hot mot barnet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förslaget om att spärra åtkomsten för barnet självt för att hen inte ska hamna i en situation där vårdnadshavaren tvingar barnet att öppna journalen är positivt. Vårdpersonal måste då samråda med patienten om detta och komma fram till att den elektroniska tillgången till uppgifter även ska låsas för barnet – till skydd för hen.

Åtkomst till barnets journal kan ibland behöva spärras gentemot den ena eller båda vårdnadshavarna. Spärrning måste vara tekniskt möjligt på ett enkelt sätt att göra för vårdpersonalen. Här kan det handla om minuter och timmar. Elektronisk tillgång för vårdnadshavare att få tillgång till sina barns hälso- och sjukvårdsuppgifter måste vägas upp mot detta lagstadgade krav.

Förslaget att utreda behovet av en särskild ordning för barn som vårdas utanför hemmet välkomnas. När det gäller möjligheterna att hämta ut placerade barns läkemedel tillstyrker vi förslaget att regeringen ger E-hälsomyndigheten i uppdrag att utreda förutsättningarna för att förenkla för familjehem som ansvarar för barnets vård att hämta ut barns läkemedel. Behovet gäller dock även barn och unga som är placerade i övriga placeringsformer. Detta behöver tydliggöras och inkluderas.

Förvaltningen ställer sig positiv till att utredningen framhäver att för att deras förslag ska få avsedda effekter behöver förslagen kombineras med åtgärder i form av teknisk utveckling, verksamhetsutveckling, kompetensutveckling och anpassade informationsinsatser till barn och vårdnadshavare.

elektronisk tillgång till barns patientuppgifter och andra hälso- och sjukvårdsuppgifter är att detta är förenligt med EU:s Dataskyddsförordning.

För att behandling av personuppgifter ska vara tillåten behöver den stödja sig på minst en av de rättsliga grunder som räknas upp i artikel 6.1 i Dataskyddsförordningen. Av artikel 4 i Dataskyddsförordningen framgår att utlämning genom överföring är en form av behandling av personuppgifter. Utlämnandet utgör således i sig en behandling av personuppgifter i Dataskyddsförordningen mening, och måste därför ha en rättslig grund enligt artikel 6.1. i Dataskyddsförordningen.

Den rättsliga grunden för att myndigheter ska få behandla personuppgifter är i regel att det är nödvändigt för att utföra en uppgift av allmänt intresse (artikel 6.1 e i Dataskyddsförordningen) eller fullgöra en rättslig förpliktelse (artikel 6.1 c i Dataskyddsförordningen). Regeringen har uttalat att sådan verksamhet som en statlig eller kommunal myndighet bedriver inom ramen för sin befogenhet är ett allmänt intresse. Det står vidare klart att hälso- och sjukvård, inklusive den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att utföra arbetsuppgifterna, är sådana allmänna intressen som avses i artikel 6.1. i Dataskyddsförordningen.

Den behandling som sker i den nationella läkemedelslistan har stöd i 3 kap. 1-8 §§ NLL (Lag om nationell läkemedelslista) och bygger på i sin tur på den rättsliga grunden rättslig förpliktelse. (artikel 6.1 c i Dataskyddsförordningen). Behandlingen är sålunda nödvändig för att utföra uppgifter av allmänt intresse (artikel 6.1. e i Dataskyddsförordningen).

Promemorians förslag innebär att vårdgivare och E-hälsomyndigheten ges möjlighet att medge vårdnadshavare och barn som har fyllt 13 år elektronisk tillgång till barns patientuppgifter och andra hälso- och sjukvårdsuppgifter.

Förvaltningen anser att det inte rör sig om någon uppgiftsskyldighet och grunden för denna personuppgiftsbehandling är därmed inte att fullgöra en rättslig förpliktelse.

Genom 5 kap. 5 § PDL (Patientdatalagen) och 5 kap. 6 § NLL samt de föreslagna ändringarna i PDL och NLL finns det lagligt stöd i nationell rätt för att lämna ut personuppgifterna.

Vårdgivares och E-hälsomyndighetens behandling av patientuppgifter och andra hälso- och sjukvårdsuppgifter anses därmed ses som behandling av personuppgifter som görs för att fullgöra uppgiftslämnande i överensstämmelse med lag. Att utföra vården är en arbetsuppgift av allmänt intresse.

Syftet med att medge barn och vårdnadshavare elektronisk tillgång till barns uppgifter är att öka barns och vårdnadshavares delaktighet i vården. Den behandling av personuppgifter som sker genom utlämnandet i enlighet med de föreslagna bestämmelserna är därför nödvändig för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse (artikel 6.1 e i Dataskyddsförordningen).

De uppgifter som lämnas ut kommer i allmänhet vara känsliga personuppgifter om hälsa som enligt huvudregeln i artikel 9.1. i Dataskyddsförordningen inte får behandlas. De betyder att något av undantagen i artikel 9.2 i Dataskyddsförordningen för att få behandla känsliga personuppgifter behöver vara uppfyllda.

I promemorian görs gällande att det finns stöd i artikel 9.2 h i Dataskyddsförordningen och i 3 kap. 5 § dataskyddslagen för att behandla känsliga personuppgifter inom sjuk- och hälsovården. Uppräkningen i artikel 9.2 h i Dataskyddsförordningen täcker i praktiken in nästan all behandling av känsliga personuppgifter.

Förvaltningens bedömning är, liksom promemorians, att möjligheterna för vårdgivare och E-hälsomyndigheten att medge barn och vårdnadshavare elektronisk tillgång till barns patientuppgifter och andra hälso- och sjukvårdsuppgifter är en sådan typ av behandling som har stöd i artikel 9.2 h i Dataskyddsförordningen.

Behandling får dock ske under förutsättning att kravet på tystnadsplikt som följer av artikel 9.3 i Dataskyddsförordningen är uppfyllt. I regel är det stark sekretess för den typ av personuppgifter som förekommer inom hälso- och sjukvården. Det innebär att kravet på tystnadsplikt som följer av artikel 9.3 i Dataskyddsförordningen är uppfyllt.

Med hänvisning till det nu sagda delar förvaltningen promemorians bedömning att det är förenligt med EU:s dataskyddsförordning att införa bestämmelser i svensk rätt som förtydligar vårdgivares och E-hälsomyndighetens möjligheter att medge barn och vårdnadshavares elektroniska tillgång till barns patientuppgifter och andra hälso- och sjukvårdsuppgifter.

Förvaltningen föreslår därmed att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Promemorian Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården (DS 2023:26)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-10-12
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-10-12